

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного цивільного суду
у складі Верховного Суду

Рішення, внесені до ЄДРСР,
за період із 01.01.2023 по 30.06.2023

Зміст

1. Спори, що виникають із питань захисту права власності	3
2. Спори, що виникають із земельних правовідносин	3
3. Спори, що виникають із правочинів, зокрема договорів	4
4. Спори, що виникають із виконання чи невиконання договірних / недоговірних зобов'язань	7
5. Спори, що виникають із трудових правовідносин	9
6. Спори, що виникають із житлових правовідносин	11
7. Спори, що виникають із сімейних правовідносин	13
8. Спори, що виникають із питань щодо відшкодування шкоди	15
9. Спори, що виникають із спадкових правовідносин	16
10. Питання процесуального права	18
11. Спори щодо розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи ДВС	24
12. Справи щодо оспорування, визнання, надання дозволу на виконання рішень міжнародних арбітражів	25

1. Спори, що виникають із питань захисту права власності

При виділі у власність одному із співвласників частини зі спільного нерухомого майна в порядку статті 364 ЦК України суд повинен зазначити у судовому рішенні, яка частка виділяється іншому співвласнику, тим самим визначивши конкретний окремий об'єкт нерухомого майна, який залишається в його власності

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 березня 2023 року у справі № 559/1923/17 (провадження № 61-5181св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109547237>.

Державна реєстрація рухомого майна, здійснена на підставі неукладеного правочину, що порушує права особи, яка за наявності такої реєстрації позбавлена можливості зареєструвати транспортний засіб на підставі укладеного з продавцем договору купівлі-продажу, підлягає скасуванню. Внаслідок скасування державної реєстрації рухомого майна, здійсненої на підставі неукладеного правочину, позивач не позбавлений можливості в позасудовому порядку звернутися до реєстратора з відповідною заявою для набуття права власності на транспортний засіб

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2023 року у справі № 204/8118/14 (провадження № 61-8367св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110813990>.

Одночасне поєднання конструкції позову співвласника майна про припинення права на частку в спільному майні іншого співвласника та визнання за собою права власності на цю частку є недопустимим

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 травня 2023 року у справі № 169/740/20 (провадження № 61-774св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111524365>.

2. Спори, що виникають із земельних правовідносин

При існуванні самочинного будівництва власник земельної ділянки може вимагати не надання права на знесення самочинного будівництва на підставі судового рішення, а, зокрема, зобов'язання порушника знести самочинне будівництво самостійно або за його рахунок чи визнання за власником земельної ділянки, на якій здійснено самочинне будівництво, права власності на нерухоме майно, яке самочинно збудоване. Вимога власника земельної ділянки про надання права на знесення самочинного будівництва, розташованого на ній, не є належним способом захисту

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 березня 2023 року у справі № 201/2288/20 (провадження № 61-7154св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109592622>.

Зайняття земельної ділянки, на якій розташована пам'ятка археології, слід розглядати як не пов'язане з позбавленням володіння порушення права власності держави. У такому разі позовну вимогу зобов'язати повернути земельну ділянку слід розглядати як негаторний позов, який можна заявити впродовж усього часу тривання порушення прав законного володільця відповідної земельної ділянки

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 травня 2023 року у справі № 748/1335/20 (провадження № 61-11516св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111125335>.

Особа, яка оскаржила судові рішення про виділення їй із резервного фонду земель запасу земельної ділянки в натурі (на місцевості), не може потрапити в гірше становище порівняно з тим, якого така особа досягнула в попередній інстанції в результаті своєї ж скарги

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 травня 2023 року у справі № 179/363/21 (провадження № 61-4060св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111250919>.

3. **Спори, що виникають із правочинів, зокрема договорів**

Спроба позивача використати такий спосіб захисту, як визнання недійсним повідомлення про анулювання боргу, не відповідає засадам презумпції правомірності правочину та є неефективним способом захисту

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 січня 2023 року у справі № 758/2990/17 (провадження № 61-6756св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108360663>

Якщо правочин укладений від імені особи іншою особою, яка не була уповноважена на таке представництво й не мала жодних повноважень діяти від імені свого довірителя, положення частини першої статті 241 ЦК України щодо вчинення представником правочину з перевищенням повноважень та наступного його схвалення не застосовуються

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 січня 2023 року у справі № 752/22077/19 (провадження № 61-1069св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108605702>.

Нотаріус при вчиненні виконавчого напису повинен переконатися належним чином як у безспірності розміру заборгованості, з метою погашення якої запропоновано звернути стягнення за виконавчим написом, так і в самому розмірі такої заборгованості

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2023 року у справі № 947/10174/21 (провадження № 61-11444св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109132244>.

Факт вибуття майна поза волею власника має бути встановлено стосовно саме первинного власника майна, а не осіб, які набули право власності на спірне майно після його первинного відчуження та які надалі знову відчужили його. Водночас витребування майна в добросовісного набувача неможливе, адже це призведе до порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 лютого 2023 року у справі № 202/8669/19 (провадження № 61-20544св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109302936>.

Будь-який правочин, вчинений боржником у період настання в нього зобов'язання з погашення заборгованості перед кредитором, внаслідок якого боржник перестає бути платоспроможним, має ставитися під сумнів у частині його добросовісності та набуває ознак фраздаторного правочину. Дарування боржником спірного майна на користь родича є ознакою того, що спірне майно залишилось у сім'ї боржника, однак не у власності останнього, що також свідчить про його недобросовісну поведінку та намагання уникнути відповідальності за рахунок спірного майна

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 березня 2023 року у справі № 127/13995/21 (провадження № 61-989св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109547239>.

Початок перебігу позовної давності за позовами про стягнення заборгованості у зв'язку з невиконанням зобов'язань у договірних правовідносинах з визначеним строком виконання починається зі спливом цього строку. Цивільне право кредитора є порушеним з моменту невиконання зобов'язання. Вчинення нотаріусом виконавчого напису не впливає на перебіг позовної давності, а саме не перериває та не зупиняє її перебіг. Визнання судом виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню, не впливає на перебіг позовної давності й саме по собі не є поважною причиною пропуску позовної давності

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2023 року у справі № 554/9126/20 (провадження № 61-13760сво21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109871562>.

Договір про придбання державою акцій неплатоспроможного банку та вкладника, якого визнано пов'язаною з банком особою, укладений на підставі частини шостої статті 41-1 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», не може бути кваліфікований як нікчемний

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 квітня 2023 року у справі № 201/5856/17 (провадження № 61-3462св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110208150>.

У разі якщо банком (цесіонарій) на виконання договору комісії сплачено передані йому фізичною особою (комітент) грошові кошти за договором факторингу іншому банку (цедент), не набувши на них права, в такому випадку лише у разі визнання недійсними договорів комісії та факторингу у комітента може виникнути право на повернення безпідставно набутого майна (грошей) цедентом та, починаючи з часу набрання законної сили рішенням суду про визнання договорів недійсними, на стягнення передбачених статтею 625 ЦК України коштів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 квітня 2023 року у справі № 461/4066/21 (провадження № 61-8984св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110412203>.

Якщо договір позики укладено на невизначений строк, а строк виконання зобов'язання повернути позику визначено моментом пред'явлення вимоги, то початок перебігу позовної давності щодо повернення основної суми позики починається не з дати укладення договору позики, а з дати невиконання пред'явленої позикодавцем вимоги про її повернення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 квітня 2023 року у справі № 755/7216/21 (провадження № 61-1307св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110339299>.

Застосування судом до процедури виконання судового рішення мораторію після втрати чинності Законом України «Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті» не впливає на процедуру звернення стягнення на предмет іпотеки, зокрема шляхом проведення прилюдних торгів у межах виконавчого провадження, оскільки при підготовці та проведенні прилюдних торгів державний виконавець керується чинним на момент їх проведення законодавством

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2023 року у справі № 501/2862/15-ц (провадження № 61-7407св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110910046>.

Для визнання правочину недійсним на підставі статті 229 ЦК України наявність чи відсутність помилки – неправильного сприйняття позивачем фактичних обставин правочину, що вплинуло на волевиявлення особи під час укладення договору дарування замість договору довічного утримання, суд визначає не тільки за фактом прочитання сторонами тексту оспорюваного договору дарування та роз'яснення нотаріусом суті договору, а й за такими обставинами, як: вік позивача, його стан здоров'я та потреба у зв'язку із цим у догляді й сторонній допомозі; наявність у позивача спірного житла як єдиного;

відсутність фактичної передачі спірного нерухомого майна за оспорюваним договором дарувальником обдаровуваному та продовження позивачем проживання в спірному будинку після укладення договору дарування

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 травня 2023 року у справі № 337/5653/19 (провадження № 61-3221св23) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/111278872>.

Кредитна заборгованість визначається умовами кредитного договору та вимогами закону, а суд у будь-якому разі має стягнути ту суму, яка була доведена і щодо якої у суду немає сумніву. Суд першої інстанції у межах наданих йому процесуальним законодавством повноважень не позбавлений можливості самостійно зробити розрахунок заборгованості, якщо не погоджується з розрахунком, наданим позивачем, оскільки незгода з наданим судом розрахунком не є підставою для відмови у задоволенні позову у повному обсязі

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 07 червня 2023 року у справі № 234/3840/15-ц (провадження № 61-3014св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111460288>.

Звернення стягнення на предмет іпотеки відповідно до іпотечного застереження за існування відповідних обставин, зокрема невиконання позичальником зобов'язань за кредитним договором, що призвело до виникнення простроченої заборгованості, дотримання процедури примусового звернення стягнення на предмет іпотеки у позасудовому порядку у період, коли не діяв Закон України «Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті» (21 та 22 квітня 2021 року) та за обставин прийняття 13 квітня 2021 року Верховною Радою України законів № 1381-IX та № 1382-IX, які опубліковані 22 квітня 2021 року та набрали чинності 23 квітня 2021 року, є правомірним, не свідчить про порушення іпотекодержателем принципів справедливості, добросовісності та розумності

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 червня 2023 року у справі № 718/1816/21 (провадження № 61-3528сво22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111709333>.

4. Спори, що виникають із виконання чи невиконання договірних / недоговірних зобов'язань

Безпідставно набуті грошові кошти не підлягають поверненню на підставі статті 1212 ЦК України, якщо потерпіла особа знає, що в неї немає зобов'язання (немає обов'язку) для сплати коштів, проте здійснює таку сплату

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 січня 2023 року у справі № 548/741/21 (провадження № 61-1022св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108414713>.

При визначенні розміру страхового відшкодування, пов'язаного із втратою годувальника внаслідок ДТП, яка сталася з вини потерпілого, положення абзацу 1 пункту 36.3 статті 36 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільноправової відповідальності власників наземних транспортних засобів» щодо поділу розміру шкоди на кількість осіб, які за це відповідальні, не застосовується

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 лютого 2023 року у справі № 191/1119/22 (провадження № 61-374св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109157027>.

Використання електросамоката чи іншого подібного засобу (моноколеса, сегвея тощо) для переміщення особи як учасника дорожнього руху є джерелом підвищеної небезпеки в розумінні статті 1187 ЦК України, якщо в конкретному випадку такий засіб приводився в рух за допомогою встановленого на ньому електричного двигуна

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 березня 2023 року у справі № 127/5920/22 (провадження № 61-10553св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109674942>.

Відносини з фактичного користування земельною ділянкою без укладеного договору оренди та недоотримання її власником доходів (коштів) за безпідставне користування земельною ділянкою є за своїм змістом кондикційними

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 квітня 2023 року у справі № 357/8975/20 (провадження № 61-8275св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110147224>.

У правовідносинах з іноземним елементом, які виникли на підставі правочину з вибором сторонами права іноземної держави, що підлягає застосуванню до таких правовідносин, як зміст правочину, так і його тлумачення визначаються іноземним правом, що сторони обрали за принципом автономії волі (*lex voluntatis*)

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 квітня 2023 року у справі № 522/13922/18 (провадження № 61-12488св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110208125>.

Тлумачення норм частини другої статті 604, статті 1053 ЦК України з урахуванням принципу розумності, свідчить, що не виключається за домовленістю сторін заміна первісного зобов'язання, яке виникло на підставі договору позики, новим позиковим зобов'язанням між тими ж сторонами

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 червня 2023 року у справі № 462/5457/17 (провадження № 61-3742св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111742017>.

Відсутність знань української мови, законодавства України, незалучення юриста та перекладача до та під час укладення правочину дають можливість недобросовісній стороні ввести в оману другу сторону, щоб спонукати її до укладення правочину

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 червня 2023 року у справі № 643/9458/19 (провадження № 61-2542св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871317>.

5. Спори, що виникають із трудових правовідносин

Відповідно до пункту 5 частини першої статті 41 КЗпП України трудовий договір з ініціативи власника або уповноваженого ним органу може бути розірваний у разі припинення повноважень посадових осіб, зокрема посадових осіб – членів колегіального виконавчого органу господарського товариства чи одноособового керівника, на яких при призначенні на посаду покладаються функції з управління за рішенням власника або уповноваженого органу в межах своїх повноважень. Віднесення статутом товариства певної посади до категорії посадових осіб не є підставою для визнання її такою, до якої застосовується положення пункту 5 частини першої статті 41 КЗпП України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 січня 2023 року у справі № 766/23789/19 (провадження № 61-3796сво21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108930323>.

У випадку зміни судом дати звільнення у зв'язку зі звільненням працівника з роботи під час його тимчасової непрацездатності немає підстав і умов матеріальної відповідальності роботодавця, оскільки в такому разі зміна дати звільнення не є вимушеним прогулом

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 лютого 2023 року у справі № 207/831/20 (провадження № 61-11014св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108988054>.

Вчинення директором філії підприємства неправомірного списання матеріальних цінностей (сівалок), що спричинило втрату до нього довір'я з боку роботодавця, передбачає розірвання з ним трудового договору на підставі пункту 2 частини першої статті 41 КЗпП України, якщо до кола його посадових обов'язків одночасно входили як загальноуправлінські функції щодо керування відокремленим підрозділом, так і безпосереднє обслуговування товарно-матеріальних цінностей та розпорядження коштами і майном філії

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 лютого 2023 року у справі № 546/243/20 (провадження № 61-10843св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108930428>.

Вимога про визнання припиненими трудових відносин між сторонами у зв'язку із закінченням строку дії контракту за певних обставин та з урахуванням частини другої статті 5 ЦПК України є належним способом судового захисту. Якщо невиконання роботодавцем обов'язку звільнити працівника у зв'язку із закінченням строку дії контракту призвело до його моральних страждань, то є підстави для відшкодування моральної шкоди останньому

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2023 року у справі № 377/169/20 (провадження № 61-13316св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109156923>.

Звільнення посадової особи, яка відповідальна за реалізацію антикорупційної програми підприємства (Уповноважений), без отримання згоди або всупереч обґрунтованій відмові НАЗК в наданні згоди на звільнення такої особи є порушенням пункту другої частини п'ятої статті 64 Закону України «Про запобігання корупції»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 квітня 2023 року у справі № 761/8294/21 (провадження № 61-4650св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110395768>.

Звільнення працівника, проведене з порушенням вимог Закону України «Про запобігання корупції», разом із констатацією незаконності такого звільнення за пунктом 2 частини першої статті 40 КЗпП України є правовою підставою для захисту трудових прав. Компенсація відповідно до частини четвертої статті 235 КЗпП України за наявності підстав для поновлення на роботі працівника, який був звільнений у зв'язку із здійсненим ним повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою, підлягає стягненню в разі відмови працівника від поновлення на роботі

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 травня 2023 року у справі № 221/6805/21 (провадження № 61-12935св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110743243>.

Вирішуючи спір про поновлення на роботі працівника, звільненого за систематичне невиконання без поважних причин трудових обов'язків, суд повинен перевірити законність всіх попередніх стягнень, які за висновком роботодавця, передували звільненню, незалежно від того, чи оспорує позивач відповідні накази, які й не потрібно оспорювати заявленням окремої позовної вимоги

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 червня 2023 року у справі № 212/5018/20 (провадження № 61-2744св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871325>.

Сама по собі обставина зменшення кількості пацієнтів санаторію після введення воєнного стану на території України не свідчить про неможливість роботодавця забезпечити працівника, який обіймає посади заступника директора з лікувальної роботи та лікаря-невропатолога вищої категорії, роботою, що є умовою для тимчасового призупинення дії трудового договору з таким працівником

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 червня 2023 року у справі № 149/1089/22 (провадження № 61-292св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111772371>.

З часу набрання чинності Законом України від 01 липня 2022 року № 2352-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин», 19 липня 2022 року, у роботодавця відсутній обов'язок зберігати за особами, призваними на військову службу, середній заробіток за місцем роботи на час проходження ними військової служби. Натомість їм виплачується грошове забезпечення військовослужбовця в установленому законом розмірі

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 червня 2023 року у справі № 753/12209/22 (провадження № 61-5606св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111906818>.

6. Спори, що виникають із житлових правовідносин

Судове рішення про встановлення порядку користування спільним майном не змінює розміру часток співвласників у праві власності на спільне майно, не порушує їхніх прав як власників, оскільки суд виділяє в користування сторонам спору в натурі частки, адекватні розміру їхніх часток у праві власності на спільне майно. При цьому допускається можливість відійти в незначних обсягах від відповідності реальних часток ідеальним у зв'язку з неможливістю забезпечити їх точну відповідність, тобто з наближенням до ідеальних часток

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 лютого 2023 року у справі № 607/22941/21 (провадження № 61-12444св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108790867>.

Під час розгляду питання про припинення права користування нерухомим майном члена сім'ї власника житла суди мають брати до уваги як формальні підстави, передбачені статтею 406 ЦК України, так і зважати на те, що сам факт припинення сімейних відносин з власником будинку (квартири) не позбавляє їх права користування займаним приміщенням, та вирішувати спір з урахуванням балансу інтересів обох сторін

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 01 березня 2023 року у справі № 296/1389/21 (провадження № 61-213св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109345621>.

Відсутність реєстрації права власності відповідно до Закону України «Про реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» не зумовлює позбавлення спадкоємця, який в установленому законом порядку прийняв спадщину, прав користування та володіння спадковим майном, що виникають із часу відкриття спадщини

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 березня 2023 року у справі № 463/6829/21-ц (провадження № 61-12264св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reestr.court.gov.ua/Review/109855002>.

Звернення членів сім'ї наймача квартири до суду з вимогою про визнання їх законними наймачами житлового приміщення та зобов'язання укласти типовий договір про надання послуг з управління багатоквартирним будинком з метою зміни раніше укладеного наймачем договору найму жилого приміщення є неефективним способом захисту їхніх житлових прав. Таким способом є визнання права користування житловим приміщенням, зміна договору найму житлового приміщення тощо

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 квітня 2023 року у справі № 127/6749/22 (провадження № 61-799св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110175622>.

Сама по собі реєстрація в певному місці проживання не дає особі права на користування певним житлом, якщо особа не проживала в ньому та втратила або не набула статусу члена сім'ї власника цього житла

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 квітня 2023 року у справі № 753/8506/19 (провадження № 61-6564св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110395847>.

Сам факт переходу права власності на житло до іншої особи не є безумовною підставою для виселення членів сім'ї власника цього нерухомого майна, у тому числі й колишніх, які є особами похилого віку, побудували спірне домоволодіння, проживають у ньому понад 20 років, сприймають його як єдине житло, не мають

іншого житла, придатного для проживання, сплачують плату за житлово-комунальні послуги та загалом характеризуються позитивно за місцем свого проживання. Виселення становитиме надмірний тягар для них та за вказаних обставин є непропорційним у контексті принципів статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2023 року у справі № 723/983/22 (провадження № 61-4065св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110849689>.

Положення національного законодавства, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини, регулюють відносини, що виникають з приводу користування келією, яка вважається житлом у розумінні статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, тому спір з приводу права користування житловим приміщенням, розташованим в будівлі, належній на праві власності релігійній організації, що виник між цією релігійною організацією та фізичною особою, підлягає вирішенню судом загальної юрисдикції відповідно до статті 19 ЦПК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 червня 2023 року у справі № 607/15144/20 (провадження № 61-5158сво22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111677114>.

7. Спори, що викають із сімейних правовідносин

Позов про усунення перешкод у вихованні дитини і спілкуванні з нею є позовом про заборону поведінки особи, яка чинить перешкоди іншій особі в здійсненні нею свого права, тому задоволення вимоги баби та діда про зобов'язання одного з батьків дітей, з яким вони проживають, не чинити перешкоди в спілкуванні з онуками можливе лише за наявності таких перешкод

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 січня 2023 року у справі № 607/1377/22 (провадження № 61-11704св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108422611>.

Необізнаність особи щодо її батьківства стосовно дитини свідчить про поважність причин пропуску строку на звернення до суду з позовом про оспорювання батьківства, встановленого статтею 56 КпШС України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 січня 2023 року у справі № 756/10603/17 (провадження № 61-6733св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108752342>.

Суб'єктивне право на поділ майна, що перебуває на праві спільної сумісної власності подружжя, належить кожному з них незалежно від того, в який момент здійснюється поділ: під час шлюбу або після його розірвання. Поділ може бути здійснений як за домовленістю подружжя, так і за судовим рішенням

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 березня 2023 року у справі № 307/2148/16 (провадження № 61-16254св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109645805>.

Законодавець не передбачив такої можливості, як зупинення нарахування аліментів, переривання сплати аліментів у певні періоди, зокрема коли повнолітня дитина безпосередньо не бере участі в освітньому процесі, а також звільнення платника аліментів від сплати аліментів на утримання повнолітньої дитини у зв'язку з продовженням нею навчання в період канікул, переходу на навчання на інший освітній рівень або до іншого навчального закладу, зокрема вступу до магістратури

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 квітня 2023 року у справі № 752/20152/16-ц (провадження № 61-19405сво21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110749212>.

Наявність між батьками спору щодо управління майном своєї малолітньої дитини не може бути підставою для визнання незаконною відмови нотаріуса у видачі дублікатів правовстановлюючих документів на майно, оскільки відсутність їх оригіналів у матері не свідчить про їх втрату або зіпсування у разі наявності оригіналів цих документів у батька

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 квітня 2023 року у справі № 357/8270/20 (провадження № 61-4635св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110353987>.

Під час розгляду справ щодо визначення місця проживання дитини суди передусім повинні враховувати інтереси самої дитини, оцінюючи сталі соціальні зв'язки, місце навчання, психологічний стан тощо, а також дотримуватися балансу між інтересами дитини, правами батьків на виховання дитини й обов'язком батьків діяти в її інтересах. У разі зміни відносин між батьками, а також встановлення можливості їхнього спільного спілкування та проведення часу з дитиною визначене місце проживання дитини з одним із батьків може бути змінено як за згодою батьків, так і в судовому порядку

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2023 року у справі № 554/5428/21-ц (провадження № 61-9323св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110849713>.

Дозвіл на виїзд неповнолітньої дитини за межі України без згоди та супроводу батька не передбачає можливості його видачі на майбутні, постійні поїздки, є разовим, тобто таким, що надається судом на конкретно визначену поїздку з конкретно визначеним періодом перебування за кордоном. Надання судом дозволу на виїзд дитини за кордон без згоди батька без визначення відповідного часового проміжку перебування дитини в іншій країні не свідчить про одноразовий виїзд та може призвести до порушення прав дитини, а також батьківських прав одного з батьків

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 травня 2023 року у справі № 297/1949/21 (провадження № 61-410св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111486762>.

За наявності неприязних стосунків між батьками дитини визначення судом проведення зустрічей батька з сином виключно у присутності матері є необґрунтованим, оскільки такі вимоги обмежують права батька та дитини на безперешкодне особисте спілкування

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 07 червня 2023 року у справі № 607/2272/22 (провадження № 61-2215св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111524407>.

У разі укладення кредитного договору та отримання грошей на придбання нерухомості одним із подружжя до укладення шлюбу, за умови подальшого виконання кредитного зобов'язання подружжям під час шлюбу, той із подружжя, який не укладав кредитний договір, після розірвання шлюбу має право на компенсацію половини суми, що вносилась на виконання кредитного зобов'язання, та не має права на компенсацію частки вартості нерухомого майна або на певну частку нерухомості, оскільки сплата подружжям частини коштів за кредитним договором, укладеним одним із них не в період шлюбу, не змінює правового статусу квартири

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 червня 2023 року у справі № 712/8602/19 (провадження № 61-14809сво21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871301>.

8. Спори, що виникають із питань щодо відшкодування шкоди

Підставою для відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок негативної діяльності полігону твердих побутових відходів, є доведення не тільки самого факту забруднення довкілля саме відповідачем, а й того, що воно відбувається поза відповідними нормами, встановленими державою, не притаманне наявному забрудненню в сучасних містах та селищах, негативно

впливає на користування зручностями населених пунктів, приватне та сімейне життя позивачів, та, як наслідок, призводить до погіршення стану їх здоров'я

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 квітня 2023 року у справі № 369/7171/16-ц (провадження № 61-4326св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110147148>.

Закриття кримінального провадження за підозрою у вчиненні особою кримінального правопорушення з реабілітуючих підстав, оскільки стороною обвинувачення не встановлено достатніх доказів для доведення винуватості особи в суді та вичерпано можливості їх отримати, надає такій особі право на відшкодування моральної шкоди згідно із Законом України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 квітня 2023 року у справі № 757/50854/21-ц (провадження № 61-457св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110339293>.

Компенсацією (відшкодуванням) особі за порушення державою позитивного обов'язку є стягнення моральної шкоди, тоді як порушення державою негативного конвенційного обов'язку може передбачати відшкодування як моральної, так і майнової шкоди, зокрема за порушення права власності, якщо саме держава знищила чи пошкодила майно особи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 червня 2023 року у справі № 757/5115/21-ц (провадження № 61-178св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111742592>.

9. Спори, що виникають із спадкових правовідносин

Заявляючи вимоги про зменшення розміру обов'язкової частки, позивач повинен довести суду та підтвердити належними й допустимими доказами підстави такого зменшення, зокрема відсутність або негативний характер відносин між спадкоємцями та спадкодавцем, неприязні стосунки у зв'язку з аморальною поведінкою спадкоємця тощо

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 січня 2023 року у справі № 757/40264/15-ц (провадження № 61-8214св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108553648>.

Правовідносини щодо обов'язку відшкодування моральної шкоди та судових витрат за рішенням суду не є нерозривно пов'язаними з боржником (спадкодавцем) та допускають правонаступництво

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 лютого 2023 року у справі № 760/9496/21 (провадження № 61-10690св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108959770>.

Захист порушеного інтересу територіальної громади і спосіб відновлення її інтересу на спадкове майно за відсутності спадкоємців та в разі продажу спадкового майна іншій особі, якщо остання є добросовісним набувачем, відбувається у спосіб, передбачений положенням частини другої статті 1280 ЦК України, за аналогією закону. При відчуженні спадкового майна територіальна громада має право лише на відшкодування вартості спадкового майна за ринковими цінами

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 01 березня 2023 року у справі № 320/10856/18 (провадження № 61-1142св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109303063>.

У випадку, коли спадкодавець на час смерті проживав за межами України і до складу спадщини входять права на нерухоме майно, яке знаходиться на території України, прийняття спадщини відбувається у спосіб звернення спадкоємця з відповідною заявою до компетентного органу, уповноваженого на вчинення нотаріальних дій, за місцем знаходження нерухомого майна в Україні. Якщо спадкоємець не подав у визначений законом строк нотаріусу за місцем знаходження нерухомого майна в Україні заяву про прийняття спадщини, він не може вважатися таким, що прийняв спадщину. Прийняття спадщини за межами України не свідчить про прийняття спадщини, яка знаходиться в Україні. Такий факт не має юридичного значення для спадкування права на нерухоме майно, розташоване на території України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2023 року у справі № 398/1796/20 (провадження № 61-432сво22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109871518>.

Якщо на час відкриття спадщини спадкодавцю не належала частка у спільній частковій власності, а належав окремий об'єкт нерухомості, складений заповіт щодо спадкування частки у спільній частковій власності втрачає чинність, тому спадкоємці за законом набувають право на спадкування частки у спадковому майні

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 березня 2023 року у справі № 595/731/21 (провадження № 61-11455св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109776236>.

Спадковий договір є нерозривно пов'язаним із його сторонами, тому ініціювати розірвання його в суді можуть лише відчужувач або набувач. Інші особи, у тому числі спадкоємці відчужувача, не можуть пред'являти вимоги про розірвання спадкового договору.

У разі, якщо витрати, пов'язані із неналежним виконанням обов'язків набувачем за спадковим договором, понесли інші особи, зокрема спадкоємці, то у них виникає право вимагати стягнення понесених витрат від набувача у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 квітня 2023 року у справі № 591/1419/20 (провадження № 61-18031сво21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110453005>.

Факт відкриття спадкової справи нотаріусом за заявою, поданою з порушенням строку, не може свідчити про прийняття особою спадщини, оскільки повноваження щодо поновлення строку для прийняття спадщини надані виключно суду.

Законодавець як у статті 1270 ЦК України, так і в інших нормах ЦК України не передбачає допустимості існування такої конструкції, як «зупинення перебігу строку для прийняття спадщини» та можливості в постанові Кабінету Міністрів України визначати інші правила щодо тривалості строку для прийняття спадщини

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 червня 2023 року у справі № 175/1404/19 (провадження № 61-5707св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111742590>.

Державна реєстрація прав не є підставою набуття права власності, а є лише засвідченням державою вже набутого спадкодавцем права власності, що унеможлиблює ототожнення факту набуття такого права з фактом його державної реєстрації. При дослідженні судом обставин існування у спадкодавця права власності необхідним є перш за все встановлення підстави, на якій він набув таке право, оскільки сама по собі державна реєстрація права не є підставою виникнення права власності, такої підстави закон не передбачає

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 червня 2023 року у справі № 539/5295/21 (провадження № 61-6235св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111906715>.

10. Питання процесуального права

Перебування у відпустці представника позивача, завчасно повідомленого про дату та час судового засідання, не є підставою для відкладення судового засідання, оскільки позивач не був позбавлений можливості залучити до участі у справі іншого представника

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 січня 2023 року у справі № 753/17628/19 (провадження № 61-4990св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108321913>.

Позов військової частини до військовослужбовця про відшкодування шкоди, завданої розкраданням, пошкодженням, втратою чи незаконним використанням військового майна, не є публічно-правовим та розглядається за правилами цивільного судочинства, якщо вироком суду вже надана правова оцінка правомірності дій відповідача під час проходження ним військової служби

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 січня 2023 року у справі № 935/695/20 (провадження № 61-20799св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108422659>.

Мирова угода, за умовами якої сторони домовляються про відмову від позову, не може бути затверджена, оскільки має стосуватися прав і обов'язків сторін щодо предмета спору, а не вчинення процесуальних дій

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 січня 2023 року у справі № 461/56/20 (провадження № 61-16130св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108553593>.

Факт подання учасником справи заяви про розгляд справи за його відсутності не звільняє суд від обов'язку повідомити такого учасника справи про місце, дату і час судового засідання

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 січня 2023 року у справі № 606/2459/21 (провадження № 61-11247св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108422613>.

Невизначення в ухвалі строку й порядку набрання нею законної сили є порушенням вимог статті 260 ЦПК України та підставою для зміни судового рішення шляхом доповнення його резолютивної частини

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 січня 2023 року у справі № 761/13085/14 (провадження № 61-6496св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108456040>.

Встановити факт перебування на утриманні померлого для одержання страхових виплат в разі його смерті від нещасного випадку на виробництві можливо виключно під час розгляду справи в суді адміністративної юрисдикції у зв'язку з оскарженням рішення (дій / бездіяльності) суб'єкта владних повноважень. В адміністративній справі встановлення такого факту є не самоцільною метою, а передумовою задоволення адміністративного позову

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 січня 2023 року у справі № 214/1309/21 (провадження № 61-2364сво22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108959769>.

Процесуальним наслідком відмови в прийнятті позову, заяви про зміну предмета або підстав позову є повернення такої заяви, яка може бути оскаржена в апеляційному порядку відповідно до статті 353 ЦПК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 січня 2023 року у справі № 492/1529/19 (провадження № 61-10006св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108654357>.

Відсутність заперечень відповідача проти позову та подання ним заяви про затвердження мирової угоди не усувають предмета спору між сторонами, не є перешкодою для розгляду справи по суті, тому не можуть бути підставою для закриття провадження у справі відповідно до пункту 2 частини першої статті 255 ЦПК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 лютого 2023 року у справі № 754/2882/22 (провадження № 61-10598св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108766069>.

Право орендодавця підлягає судовому захисту за його позовом про скасування державної реєстрації права оренди земельної ділянки, а не шляхом скасування державної реєстрації договорів оренди земельних ділянок

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 лютого 2023 року у справі № 663/3745/19 (провадження № 61-8192св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108959788>

Спір за позовом військовослужбовця щодо визнання права перебувати на квартирному обліку та зобов'язання зарахувати на квартирний облік стосується можливості реалізації військовослужбовцем права на соціальну гарантію, надану йому в силу особливого статусу військовослужбовця, а тому є публічно-правовим та підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2023 року у справі № 463/2626/21 (провадження № 61-8409св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109102214>.

Спір щодо законності дій органів державної влади в частині ненарахування та невиплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають у дитячому будинку сімейного типу, у розмірі та порядку, визначених в угоді про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу, підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2023 року у справі № 359/5717/21 (провадження № 61-12461св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109102207>.

Звернення до суду з клопотанням про визнання та надання дозволу на примусове виконання на території України рішення іноземного суду (республіки білорусь) на підставі Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах, підписаної від імені України у м. Мінську 22 січня 1993 року і ратифікованої Законом України від 10 листопада 1994 року № 240/94-ВР, дію якої зупинено Законом № 2783-ІХ, є підставою для застосування положення пункту 9 частини другої статті 468 ЦПК України та відмови в задоволенні такого клопотання

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 лютого 2023 року у справі № 757/55158/20-ц (провадження № 61-18314св21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109242031>.

Спір за позовом фермерського господарства про визнання протиправним і скасування наказу Міністерства юстиції України, яким було задоволено скаргу фізичної особи як одного із засновників (керівників) іншого фермерського господарства та скасовано рішення державних реєстраторів про реєстрацію права оренди на земельні ділянки за позивачем, підлягає розгляду в порядку господарського судочинства, оскільки в таких правовідносинах відповідач є не фізичною особою, а засновником фермерського господарства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 01 березня 2023 року у справі № 143/1356/21 (провадження № 61-12433св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109303057>.

Передача виконавчого провадження до іншого органу ДВС не впливає на строк пред'явлення виконавчого листа до виконання

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 березня 2023 року у справі № 2-2236/12 (провадження № 61-12778св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109479803>.

Якщо до заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу заявник не додав оригінал арбітражної угоди або нотаріально завіреної копії такої угоди, така заява підлягає залишенню без розгляду на підставі частини першої статті 377, частини шостої статті 476 ЦПК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 09 березня 2023 року у справі № 824/80/22 (провадження № 61-11006ав22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109491735>.

Особа не позбавлена можливості звернутися до суду із заявою про відновлення судового провадження, втраченого до закінчення судового розгляду, оцінку обґрунтованості якої надає суд під час її розгляду. Учасник справи розпоряджається своїми процесуальними правами на власний розсуд і з метою захисту своїх прав може звернутися до суду з новим позовом, що є його правом, гарантованим частиною першою статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 квітня 2023 року у справі № 214/4338/22 (провадження № 61-8св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110111220>.

Якщо умовами трудового договору, укладеного між працівником (моряк) і роботодавцем (компанія держави, під прапором якої плаває судно), погоджено юрисдикцію розгляду спорів судом держави компанії роботодавця, то спори між сторонами підлягають розгляду на підставі законів держави, під прапором якої плаває судно

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 травня 2023 року у справі № 947/18611/21 (провадження № 61-12853св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110749272>.

Направлення судом кореспонденції за зазначеною позивачем у позовній заяві адресою, за якою відповідач не проживає або не зареєстрований, не можна вважати належним повідомленням про розгляд справи. Таке порушення норм процесуального права є обов'язковою підставою для скасування рішення суду першої інстанції

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2023 року у справі № 405/1117/20 (провадження № 61-3152св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110910083>.

Повноваження виконавця на звернення з позовною заявою, апеляційною скаргою в інтересах інших осіб передбачені частиною другою статті 4, частиною четвертою статті 42 ЦПК України, у тому числі з апеляційною скаргою в інтересах стягувача на судові рішення у справі про поділ спільного майна подружжя, який призвів до неможливості задовольнити вимоги стягувача за рахунок такого майна та виконання судового рішення про стягнення боргу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2023 року у справі № 509/84/14-ц (провадження № 61-10946св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110814031>.

Ключовим питанням щодо додержання процесуальних норм апеляційним судом під час постановлення ухвали про повернення апеляційної скарги в разі неусунення її недоліків у встановлений судом строк є не виключно спосіб

надсилання судового рішення (на електронну пошту, адресу зареєстрованого чи фактичного місця проживання або юридичну адресу підприємства / установи / організації), а саме забезпечення досягнення мети – інформування особи про ухвалу апеляційного суду про залишення апеляційної скарги без руху, що підлягає вирішенню з урахуванням процесуальної поведінки заявника

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 травня 2023 року у справі № 634/343/20 (провадження № 61-1758св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111220925>.

У розумінні частини третьої статті 296 ЦПК України всі рідні брати та сестри, незалежно від того повнорідні вони чи неповнорідні, є близькими родичами, а отже мають право подати заяву про визнання брата (сестри) недієздатними

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 травня 2023 року у справі № 522/1929/20 (провадження № 61-1414св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111192348>.

Ті самі позовні вимоги одночасно не можуть розглядатися за правилами різних судових юрисдикцій, оскільки це є неприпустимим і може призвести до між'юрисдикційного конфлікту

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 травня 2023 року у справі № 161/10940/22 (провадження № 61-2476св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111220922>.

У разі встановлення судом, що позовні вимоги за своїм суб'єктивним складом повинні розглядатися в господарському судочинстві, суд закриває провадження у справі (повністю або частково), незалежно від доводів касаційної скарги. При цьому розгляд позовних вимог у порядку цивільного судочинства по суті є неможливим

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 червня 2023 року у справі № 676/7428/19 (провадження № 61-361сво22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111613898>.

Застосування судом апеляційної інстанції за аналогією закону частини четвертої статті 494 ЦПК України як правової підстави для закриття апеляційного провадження у зв'язку з неповним відновленням втраченого судового провадження не ґрунтується на положеннях цивільного процесуального законодавства та призведе до обмеження права заявника на доступ до правосуддя

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 червня 2023 року у справі № 2-7985/2003 (провадження № 61-9312сво22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111713427>.

Без отримання повного тексту рішення суду неможливо виконати вимоги ЦПК України щодо належного мотивування апеляційної скарги.

Оприлюднення судового рішення в ЄДРСР не скасовує обов'язку суду вчасно направляти його копії учасникам справи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 червня 2023 року у справі № 308/10650/19 (провадження № 61-5270св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111613905>.

Законодавець передбачив у межах процесуального представництва конструкцію «довіреність в електронній формі», яка видається відповідно до Положення про Єдину судову інформаційно-комунікаційну систему та/або положень, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів), тому довіреність, видана із дотриманням зазначених правил, як електронний документ, не вимагає будь-якого засвідчення і є належним документом, що підтверджує повноваження представника у суді

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 червня 2023 року у справі № 619/1908/23 (провадження № 61-8428св23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111742048>.

11. **Спори щодо розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи ДВС**

З метою усунення обставин, які роблять неможливим виконання рішення суду, а саме відсутності дозволу (відмови) органу опіки та піклування на реалізацію нерухомого майна, право власності на яке або право користування яким мають діти, виконавець може звернутися до суду із заявою (поданням) про звернення стягнення на нерухоме майно боржника, в якому зареєстровані діти, яку суд має розглянути в порядку, встановленому в статті 435 ЦПК України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2023 року у справі № 2-537/11 (провадження № 61-5415св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109102225>.

У виконавчому провадженні безумовно має застосовуватися принцип розумної обачності.

Виконавець зобов'язаний розглядати в установлені законом строки заяви сторін, інших учасників виконавчого провадження та їхні клопотання і пересвідчитися в тому, що такі заяви подані належними особами

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 лютого 2023 року у справі № 203/798/20 (провадження № 61-10047св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109210872>.

Проведення виконавчих дій з метою забезпечення відновлення порушених прав стягувача та виконання рішення суду про контакт батька з дитиною потребує

активного долучення територіальних органів Міністерства юстиції України з використанням доречних програм чи вжиттям інших релевантних заходів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 березня 2023 року у справі № 1309/9120/12 (провадження № 61-4339св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109547255>.

Виконанням виконавчого документа досягається єдина мета – виконання відповідного рішення суду. Якщо суд в рішенні про встановлення побачення з дитиною визначив графік побачень стягувача з дитиною (час та місце), виконавець не вправі самостійно його змінювати

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 квітня 2023 року у справі № 210/529/19 (провадження № 61-10424св22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110208050>.

12. Справи щодо оспорювання, визнання, надання дозволу на виконання рішень міжнародних арбітражів

Чинне законодавство України не містить імперативної заборони щодо можливості передачі за домовленістю сторін на розгляд арбітражного суду ad hoc спору, що виник із договору купівлі-продажу, сторонами якого є фізична особа та юридична особа – нерезидент

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 січня 2023 року у справі № 824/83/22 (провадження № 61-11512ав22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108627770>.

Встановлення та урахування обставин виконання сторонами рішення міжнародного комерційного арбітражу, у тому числі на підставі положень статті 601 ЦК України чи частини третьої статті 203 ГК України, не є зміною такого рішення, а є процесуальним обов'язком суду, який вирішує питання про наявність правових підстав для примусового виконання відповідного рішення міжнародного комерційного арбітражу (частина третя статті 479 ЦПК України). Вирішення питання про припинення зобов'язання боржника, підтвердженого рішенням міжнародного комерційного арбітражу, не виходить за межі розгляду заяви про надання дозволу на виконання такого рішення з огляду на те, що присуджені до стягнення суми є зустрічними і безспірними, а сторони погодилися із таким рішенням міжнародного комерційного арбітражного суду

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 червня 2023 року у справі № 824/144/22 (провадження № 61-2716ав23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111613911>.

Зведений огляд судової практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР, за період з 01.01.2023 по 30.06.2023. Київ, 2023. – 25 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 [@supremecourt_ua](https://www.instagram.com/supremecourt_ua)